

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Programul Operațional Competitivitate 2014-2020

Axa prioritară: 1. Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor

Prioritatea de investiții: P11a Consolidarea cercetării și inovării (C&I), a infrastructurii și a capacităților de dezvoltare a excelenței în domeniul C&I, precum și promovarea centrelor de competență, în special a celor de interes european

Obiectiv Specific: 1.2 Creșterea participării românești în cercetarea la nivelul UE

Apelul de proiecte nr. POC-A.1-A.1.1.3-H-2016

Acțiune: 1.1.3 Crearea de sinergii cu acțiunile de CDI ale programului-cadru ORIZONT 2020 al Uniunii Europene și alte programe CDI internaționale

GHID DE DREPTURI DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ ÎN PROIECTELE FINANȚATE PRIN ORIZONT 2020

**Expert suport administrativ,
Arin Dondera**

SEPTEMBRIE 2021

**Institutul de Economie Mondială
„Costin Murgescu”**

CUPRINS

CAPITOLUL I – Introducere	3
I.1 Cadrul legislativ general	3
I.2 Cadrul legislativ specific	4
I.3 Termeni și definiții	4
CAPITOLUL II – Drepturile de Proprietate Intelectuală în Orizont 2020	5
II. 1 Aspecte generale	5
II. 2 Proprietatea asupra rezultatelor cercetării	7
II. 3 Protejarea rezultatelor cercetării	7
II. 4 Exploatarea și diseminarea rezultatelor cercetării	8
II. 5 Transferul și acordarea de licențe privind rezultatele cercetării	8
II. 6 Dreptul de acces la informațiile preexistente și la rezultatele cercetării	9
CAPITOLUL III Principiile generale privind gestionarea proprietății intelectuale în activitățile de transfer de cunoștințe	10
CAPITOLUL IV Aspecte legate de proprietatea intelectuală la stadiul întocmirii propunerii de proiect Orizont 2020	14
CAPITOLUL V – Aspecte legate de proprietatea intelectuală la momentul încheierii Acordului de Grant și în perioada de implementare a proiectului	16
CAPITOLUL VI – Aspecte legate de proprietatea intelectuală la momentul încheierii proiectului	20
CAPITOLUL VII – Prevederi finale	23

CAPITOLUL I – Introducere

Proprietatea intelectuală desemnează ansamblul drepturilor exclusive acordate asupra creațiilor intelectuale. Aceasta se împarte în două ramuri: proprietatea industrială, care cuprinde invențiile (brevetele), mărcile, desenele și modelele industriale și denumirile de origine, pe de o parte, și drepturile de autor, care vizează operele literare, științifice și artistice, pe de altă parte. De la intrarea în vigoare a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) în 2009, UE are o competență explicită în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală (articolul 118).

I.1 Cadrul legislativ general

Deși sunt reglementate de diverse legislații naționale și internaționale, drepturile de proprietate intelectuală (DPI) intră și sub incidența legislației Uniunii Europene. Articolul 118 din TFUE prevede că, în contextul instituirii și funcționării pieței interne, Parlamentul și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară, stabilesc măsuri pentru crearea dreptului proprietății intelectuale al UE, în vederea asigurării unei protecții uniforme a DPI în UE, precum și pentru înființarea unor sisteme centralizate de autorizare, coordonare și control la nivelul UE. Activitatea legislativă a Uniunii Europene în acest domeniu constă în principal în armonizarea unor aspecte specifice ale DPI, prin crearea propriului său sistem, cum este cazul pentru marca și desenele UE și la fel va fi cazul pentru brevete. Multe dintre instrumentele UE reflectă obligațiile internaționale ale statelor membre în temeiul convențiilor de la Berna și de la Roma, precum și în temeiul Acordului TRIPS al Organizației Mondiale a Comerțului și al tratatelor privind internetul ale Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI) din 1996.

Drepturile de proprietate intelectuală mai sunt reglementate generic, la nivel european și prin următoarele acte normative:

- *Directiva (UE) 98/71/CE a PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI din 13 octombrie 1998 privind protecția juridică a desenelor și modelelor industriale*
- *Directiva (UE) 2001/29/CE a PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională;*
- *Directiva (UE) 2015/2436 a PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI din 16 Decembrie 2015 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci (reformare);*
- *Regulamentul (UE) nr. 1217/2010 al Comisiei Europene din 14 decembrie 2010 privind aplicarea articolului 101, alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene anumitor categorii de acorduri de cercetare și dezvoltare;*
- *Regulamentul (UE) nr. 316/2014 al Comisiei Europene din 21 martie 2014 privind aplicarea articolului 101, alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene categoriilor de acorduri de transfer de tehnologie;*
- *Recomandarea Comisiei din 10 aprilie 2008 privind gestionarea proprietății intelectuale în activitățile de transfer de cunoștințe și codul de bune practici pentru universități și alte organizații publice de cercetare [notificată cu numărul C(2008 1329)].*

I.2 Cadru legislativ specific

Reglementarea specifică rezultă din normele privind Programul – cadru Orizont 2020, respectiv:

- *Regulamentul (UE) nr. 1290/2013 al PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 11 decembrie 2013 de stabilire a normelor de participare și diseminare pentru „Programul-cadru pentru cercetare și inovare (2014-2020) – „Orizont 2020” și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1906/2006”;*
- *Regulamentul (UE) nr. 1291/2013 al PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 11 decembrie 2013 de instituire a Programului-cadru pentru cercetare și inovare (2014-2020) – Orizont 2020 și de abrogare a Deciziei nr. 1982/2006/CE.*

I.3 Termeni și definiții

Proprietatea intelectuală este termenul folosit pentru a descrie rezultatele creative, care pot fi legal protejate, realizate ca urmare a unor eforturi științifice, ingineresti, literare și artistice, inclusiv rezultatele obținute din activitatea de cercetare. Proprietatea intelectuală poate fi clasificată în două grupuri:

- primul grup este cel al proprietății intelectuale care necesită înregistrare, iar în acest caz procesul de înregistrare poate implica corespondența cu un „examinator”, înainte ca dreptul de proprietate intelectuală să fie acordat și garantat, spre exemplu: brevete, desene, mărci;
- cel de-al doilea grup apare automat la crearea unui IP, spre exemplu: drepturile de autor.

Brevetul (de invenție) este un document prin care se acordă un set de drepturi exclusive de către o țară unui inventator sau unui împuternicit ales de inventator, pentru o perioadă fixă de timp în schimbul divulgării invenției. Procedura pentru acordarea brevetului de invenție, condițiile ce trebuie îndeplinite și perioada pentru care sunt acordate drepturile exclusive variază în limite largi de la o țară la alta conform cu legislația națională și acorduri internaționale.

Un brevet reprezintă un titlu juridic, care poate fi acordat pentru orice invenție cu caracter tehnic, cu condiția să fie nouă, să fie rezultatul unei activități inventive și să poată avea o aplicare industrială. Brevetul conferă proprietarului dreptul de a împiedica producerea, utilizarea sau comercializarea fără autorizație de către terți a unei invenții. În Europa, invențiile tehnice pot protejate fie prin intermediul brevetelor naționale, acordate de către autoritățile naționale competente, fie prin intermediul brevetelor europene acordate în mod centralizat de către Oficiul European de Brevete.

Desenul sau modelul industrial înseamnă aspectul exterior al unui produs sau al unei părți a acestuia, rezultat, în special, din caracteristicile liniilor, conturilor, culorilor, formei, texturii și/sau materialelor și/sau ornamentației în sine. Aceasta definiție este dată în condițiile în care prin produs se înțelege orice articol obținut printr-un proces industrial sau artizanal, conținând printre altele și elemente concepute spre a fi asamblate într-un produs complex, ambalaje, forme de prezentare, simboluri grafice și caractere tipografice, cu excepția programelor de calculator. Proprietatea intelectuală asupra desenului sau modelului industrial conferă titularului dreptul exclusiv de a face produse cu acest aspect pentru până la 25 de ani.

Marca înregistrată sau marca comercială, identificată prin simbolul ®, reprezintă un însemn distinctiv utilizat de o persoană fizică sau o persoană juridică pentru a identifica un produs sau serviciu în fața potențialilor consumatori, și pentru a arăta că toate produsele ce o poartă provin dintr-o sursă unică, pentru a face distincția între produsele sau serviciile proprii și cele ale altor entități. O marcă comercială este o formă de proprietate intelectuală, de regulă un nume, un cuvânt, o frază, un logo, un simbol, o imagine, sau o combinație a acestor elemente.

Drepturile de autor și drepturile conexe protejează majoritatea creațiilor intelectuale umane, denumite generic opere, atâta vreme cât sunt originale. Pe lângă acesta, drepturile conexe protejează contribuții specifice care sunt importante pentru diseminarea operelor protejate. Autorul unei opere beneficiază de drepturi de autor, independent de îndeplinirea oricăror formalități, de la momentul creării operei, atâta vreme cât opera astfel creată îndeplinește condițiile pentru protecție. În general, pentru ca o operă să fie protejată prin drepturi de autor trebuie ca aceasta să fie „o creație intelectuală proprie a autorului”, ceea ce presupune ca opera să fie exprimată într-o formă concretă, să fie originală (adică să poarte amprenta personalității autorului) și să fie într-o formă ce poate fi percepută de către alții. Oricine poate deține drepturi de autor asupra operelor pe care le creează. Chiar și crearea unei părți a unei opere poate naște un drept de autor. În acest fel orice persoană poate beneficia de creația sa proprie. Dreptul de autor asigură o motivație pentru autori de a crea și a continua să creeze în vreme ce titularii de drepturi sunt motivați să disemineze operele astfel create și societatea poate progresa prin utilizarea acelor opere și prin adăugarea la acestea odată cu expirarea drepturilor de autor sau, atunci când este în interesul societății, prin permiterea utilizării lor chiar înainte de expirarea drepturilor de autor.

Potrivit drepturilor de autor protecția durează în mod normal pe toată viața autorului plus 70 de ani, cu anumite excepții.

CAPITOLUL II – Drepturile de Proprietate Intelectuală în Orizont 2020

II. 1 Aspecte generale

Pentru a proteja și a obține cât mai multe beneficii comerciale și economice din inițiativele de cercetare și inovare finanțate de Uniunea Europeană, prin Programul – cadru Orizont 2020 s-a stabilit un set de reguli privind exploatarea și diseminarea proiectului, inclusiv protecția acestora prin proprietate intelectuală (IP).

Pe baza obiectivului general de a simplifica structura generală a programului Orizont 2020, aceste reguli privind proprietatea intelectuală fac parte dintr-un singur set de reglementări detaliate în normele de participare și diseminare pentru „Programul-cadru pentru cercetare și inovare (2014-2020) – „Orizont 2020” din Regulamentul (UE) nr. 1290/2013. În plus, specificații suplimentare privind gestionarea aspectelor legate de proprietatea intelectuală pot fi găsite în Acordul de grant încheiat între părți sau poate fi descris în documentele justificative, ca parte a cererii de propuneri specifice.

Regulile Programului – cadru Orizont 2020 referitoare la proprietatea intelectuală sunt construite pe baza reglementărilor existente la nivelul Programului Cadru PC7 (FP7), cu mențiunea că sunt aduse unele îmbunătățiri și clarificări suplimentare. Cu toate acestea, există unele modificări cu impact asupra implementării și managementului proprietății intelectuale în cadrul proiectelor finanțate prin Orizont 2020. În principal, diferențe se observă, mai întâi la modificări și specificații în ceea ce privește terminologia. Spre exemplu, în timp ce în cazul proiectelor finanțate prin FP7 rezultatele generate în cadrul proiectului au fost, în mod formal numite „prim-plan”, în Orizont 2020 se folosește termenul de „rezultate”.

De asemenea, diferențe substanțiale sunt și în ceea ce privește :

- accesul deschis la publicațiile de cercetare, care are un accent mai mare decât în FP7, întrucât este o cerință generală în cadrul Programului Orizont 2020, ale cărei particularități trebuie să fie definite în fiecare acord încheiat între participanții la proiect;
- a fost lansată o acțiune pilot în cadrul Orizont 2020, care vizează îmbunătățirea și maximizarea accesului și reutilizarea datelor de cercetare generate de anumite proiecte specifice;
- modelul de Acord de grant pentru Orizont 2020 prevede drepturile de acces la rezultatele proiectelor pentru Uniunea Europeană, precum și în domeniul cercetării securității și pentru statele membre; aceste drepturi de acces sunt limitate la anumite utilizări și sunt furnizate numai în anumite scopuri specifice.

Modificări suplimentare se referă la probleme legate de exploatare, diseminare (acces deschis), drepturi de proprietate și acces, precum și protecția și licențierea proprietății intelectuale.

Obiectivele principale stabilite în acest domeniu prin Programul Orizont 2020 constau în :

- facilitarea implementării proiectului finanțat prin Orizont 2020 și a exploatării rezultatelor sale;
- asigurarea unui cadru minim de reglementare, lăsându-se părților flexibilitatea necesară pentru a stabili reguli proprii, specifice domeniilor proiectului;
- asigurarea unui acces deschis la publicațiile științifice;
- asigurarea managementului proprietății intelectuale, în special prin îndeplinirea obligației de a lua măsuri pentru implementarea *Recomandării Comisiei nr. 416/2008 privind gestionarea proprietății intelectuale în activitățile de transfer de cunoștințe și Codul de bune practici pentru universități și alte organizații de cercetare*;
- asigurarea dreptului de acces;
- protejarea rezultatelor obținute;
- asigurarea exploatării și diseminării rezultatelor, cu mențiunea că protejarea prevalează asupra diseminării și exploatării.

Principalele reguli stabilite prin Regulamentul (UE) nr. 1290/2013 (art. 41- 49) sunt legate de proprietatea asupra rezultatelor, protejarea rezultatelor, exploatarea și diseminarea rezultatelor, transferul și acordarea de licențe privind rezultatele, drepturi de acces la informațiile preexistente și la rezultate, principii privind drepturile de acces, drepturi de acces pentru implementare, drepturi de acces pentru exploatare și dreptul de acces pentru UE și statele membre.

II. 2 Proprietatea asupra rezultatelor cercetării

Principiul de bază este acela că rezultatele sunt proprietatea participantului care le generează.

În cazul în care sunt generate rezultate comune de către mai mulți participanți, iar contribuția fiecăruia la rezultatele comune nu poate fi stabilită, aceștia vor deține în comun proprietatea asupra rezultatelor respective. Coproprietarii încheie un acord privind alocarea și termenii de exercitare a drepturilor comune de proprietate, în conformitate cu obligațiile prevăzute în Acordul de grant.

Cu excepția cazurilor în care se convine altfel, în acordul privind proprietatea comună, fiecare proprietar are dreptul de a acorda licențe non-exclusive unor părți terțe pentru a exploata rezultatele deținute în comun, fără nici un drept la sub-licență, sub rezerva următoarelor condiții :

- a) se transmite o notificare prealabilă celorlalți coproprietari;
- b) se acordă o compensație corectă și rezonabilă celorlalți proprietari.

II. 3 Protejarea rezultatelor cercetării

Orice participant, care deține rezultate ce pot fi exploatare la nivel industrial sau comercial, examinează posibilitatea protejării acestora. În cazul în care consideră justificat, participantul protejează aceste rezultate, în mod adecvat, pe o perioadă corespunzătoare de timp și cu o acoperire teritorială adecvată, ținând cont de interesele sale legitime și de interesele celorlalți participanți.

În cazul în care un participant, care a primit finanțare din partea UE, nu intenționează să protejeze rezultatele generate prin proiect, din motive care nu se datorează imposibilității de protejare în temeiul legislației UE sau al legislației naționale ori a lipsei potențialului de exploatare comercială sau industrială, acesta informează Comisia sau organismul de finanțare relevant înainte de diseminarea acestor rezultate. În această situație, Comisia poate, cu acordul participantului în cauză, să își asume proprietatea asupra acestor rezultate, în numele UE sau al organismului de finanțare relevant, și să ia măsurile necesare pentru protecția lor adecvată.

Participantul nu se poate opune decât dacă poate demonstra că acest fapt i-ar proteja în mod semnificativ interesele sale legitime. Rezultatele nu pot fi diseminate, până când

Comisia sau organismul de finanțare relevant nu ia o decizie că nu își asumă dreptul de proprietate asupra rezultatelor sau își asumă preluarea acestui drept și ia măsurile necesare pentru protecția adecvată.

În cazul în care un participant care a primit finanțare de la UE nu mai dorește să protejeze rezultatele sau nu încearcă să prelungească protecția acestora, acesta informează Comisia sau organismul de finanțare relevant care poate continua sau prelungi protecția prin asumarea drepturilor de proprietate. Și în această situație participantul nu se poate opune decât dacă poate demonstra că acest fapt i-ar proteja în mod semnificativ interesele sale legitime.

II. 4 Exploatarea și diseminarea rezultatelor cercetării

Participantii care primesc finanțare din partea UE prin Programul – cadru Orizont 2020 sunt obligați să depună toate eforturile pentru a exploata rezultatele pe care le dețin sau pentru a se asigura că acestea sunt exploatate de o altă entitate juridică, în special prin transferul rezultatelor sau acordarea de licențe.

Sub rezerva unor restricții eventuale ca urmare a protejării drepturilor de proprietate intelectuală, a unor norme de securitate sau interese legitime, fiecare participant diseminează cât mai repede posibil, prin mijloace adecvate, rezultatele pe care le deține. Se stabilesc termene în acest sens prin Acordul de grant.

În ceea ce privește diseminarea rezultatelor prin intermediul publicațiilor științifice, se oferă accesul liber în conformitate cu termenii și condițiile stabilite prin Acordul de grant, cu mențiunea că sunt eligibile pentru rambursare costurile legate de accesul liber la publicațiile științifice produse în urma unei cercetări finanțate prin Orizont 2020, publicate în decursul derulării proiectului.

În ceea ce privește diseminarea datelor de cercetare, Acordul de grant poate stabili termenii și condițiile accesului liber la aceste rezultate.

Cu privire la orice activitate de diseminare se transmite o notificare prealabilă celorlalți participanți. În urma notificării, un participant se poate opune diseminării dacă demonstrează că aceasta ar putea aduce prejudicii semnificative intereselor sale legitime legate de rezultatele sau informațiile preexistente. În acest caz activitatea de diseminare poate avea loc doar după ce sunt luate măsurile corespunzătoare pentru protejarea respectivelor interese legitime.

Toate cererile de brevete, standarde, publicare sau orice altă formă de diseminare, inclusiv sub formă electronică, referitoare la rezultate, cuprind o declarație, inclusiv prin mijloace vizuale, care să arate că acțiunea a primit sprijin financiar din partea UE, în termenii stabiliți prin Acordul de grant.

II. 5 Transferul și acordarea de licențe privind rezultatele cercetării

Atunci când transferă drepturi de proprietate asupra rezultatelor cercetării, un participant cedează cesionarului obligațiile aferente respectivelor rezultate, prevăzute în Acordul de grant, inclusiv obligația de a le transfera oricărui cesionar ulterior.

Participantul care are intenția să transfere rezultatele transmite o notificare prealabilă tuturor celorlalți participanți, precum și informații suficiente privind noul proprietar al rezultatelor, pentru a permite celorlalți participanți să analizeze efectul transferului asupra exercitării posibile a drepturilor lor de acces.

În urma notificării, un participant se poate opune transferului de proprietate, în cazul în care demonstrează că acesta ar afecta în mod negativ exercitarea drepturilor sale de acces. În acest caz, transferul nu poate avea loc, până când nu se ajunge la un acord între participanții în cauză.

Ceilalți participanți pot renunța, prin acord scris, la dreptul lor de a fi informați în prealabil și de a obiecta, în cazul transferurilor de proprietate de la un participant către o terță persoană identificată în mod specific.

Cu condiția ca drepturile de acces la rezultate să poată fi exercitate, și să se respecte toate obligațiile suplimentare privind exploatarea, de către participantul care deține rezultatele, acesta poate acorda licențe sau poate acorda sub altă formă dreptul de exploatare oricărei entități juridice, inclusiv în mod exclusiv. Se pot acorda licențe exclusive pentru rezultate, cu condiția ca toți ceilalți participanți implicați să își dea acordul că renunță la drepturile lor de acces la rezultate.

Este posibil ca acordul de grant să prevadă obligativitatea notificării prealabile a Comisiei sau a organismului de finanțare relevand cu privire la orice intenției de transfer al drepturilor de proprietate sau de acordare a unei licențe exclusive.

II. 6 Dreptul de acces la informațiile preexistente și la rezultatele cercetării

Informațiile preexistente reprezintă date cunoscute și alt informații, indiferent de forma sau natura lor, precum și drepturile conexe:

- deținute de participanți înainte de participarea la proiect;
- necesare pentru desfășurarea proiectului sau exploatarea rezultatelor;
- identificate de participanți printr-un acord scris, în prealabil de aderarea la Acordul de grant.

Rezultatele reprezintă orice contribuție tangibilă sau intangibilă a proiectului, precum date, cunoștințe sau informații, indiferent de formă sau natură, ce pot sau nu să fie protejate, precum și drepturile conexe.

Orice cerere de obținere a drepturilor de acces sau renunțarea la drepturile de acces se realizează în scris.

Cu excepția cazului în care se convine altfel de către proprietarul rezultatelor sau al informațiilor preexistente pentru care se solicită accesul, drepturile de acces nu includ drepturile de a acorda sub-licențe.

Încetarea participării la o acțiune nu aduce atingere obligației care revine participantului în cauză de a acorda acces, conform termenilor și condițiilor stabilite prin Acordul de grant.

Un participant se bucură de drepturi de acces la rezultatele unui alt participant la același proiect, dacă rezultatele respective îi sunt necesare pentru a-și desfășura activitatea în cadrul proiectului. Aceste drepturi se acordă cu scutire de redevențe.

Un participant se bucură de drepturi de acces la informațiile preexistente deținute de un alt participant la același proiect, dacă aceste informații îi sunt necesare pentru a-și desfășura activitatea în cadrul proiectului. Aceste drepturi se acordă cu scutire de redevențe, cu excepția cazului în care se convine altfel înainte de aderarea la Acordul de grant.

Un participant se bucură de drepturi de acces la rezultatele unui alt participant la același proiect, dacă rezultatele respective îi sunt necesare pentru a exploata propriile sale rezultate. Sub rezerva acordului, astfel de drepturi de acces se dau în condiții echitabile și rezonabile. Aceleași condiții se aplică și drepturilor de acces la informațiile preexistente.

Dreptul de acces pentru exploatare se poate obține prin formularea unei cereri în termen de maxim 1 an după încheierea proiectului, în absența stabilirii unui alt termen de către participanți.

Instituțiile, organismele, oficiile sau agențiile UE se bucură, în scopul justificat corespunzător al dezvoltării, punerii în aplicare și monitorizării politicilor și programelor proprii, de drepturi de acces doar la rezultatele unui participant care a primit finanțare de la UE. Aceste drepturi de acces sunt limitate la utilizări necomerciale și neconcurențiale și se acordă cu scutire de redevențe.

CAPITOLUL III – Principiile generale privind gestionarea proprietății intelectuale în activitățile de transfer de cunoștințe

În afara regulilor specifice prevăzute de normele de participare și diseminare pentru „Programul-cadru pentru cercetare și inovare (2014-2020) – „Orizont 2020” din Regulamentul (UE) nr. 1290/2013, dezvoltate în cuprinsul capitolului II, drepturile de proprietate intelectuală în proiectele finanțate prin Orizont 2020 sunt reglementate și de principiile cuprinse în *Recomandarea Comisiei din 10 aprilie 2008 privind gestionarea proprietății intelectuale în activitățile de transfer de cunoștințe și codul de bune practici pentru universități și alte organizații publice de cercetare*, care vor fi prezentate în continuare.

Principiile politicii interne de proprietate intelectuală (desemnate în continuare prin acronimul „PI”) constituie ansamblul principiilor de bază pe care ar trebui să le aplice organizațiile publice de cercetare pentru a gestiona eficient aspectele legate de proprietatea intelectuală rezultată din activitățile lor de cercetare și dezvoltare, proprii sau în colaborare. Acestea sunt următoarele:

- Dezvoltarea unei politici în domeniul PI, ca parte a strategiei pe termen lung și a misiunii organizației de cercetare, și diseminarea sa la nivel intern și extern, cu stabilirea unui punct de contact unic;
- Politica respectivă trebuie să prevadă norme clare pentru studenți și personal, cu privire, în special, la divulgarea ideilor noi care prezintă interes comercial potențial, la proprietatea asupra rezultatelor cercetării, menținerea la zi a registrelor, gestionarea conflictelor de interese cu părți terțe și a angajamentelor față de acestea;
- Promovarea identificării, a exploatării și, după caz, a protejării proprietății intelectuale, în conformitate cu strategia și misiunea organizației publice de cercetare și în scopul maximizării beneficiilor socioeconomice. În acest scop, pot fi adoptate diferite strategii, diferențiate, eventual, în funcție de domenii științifice/tehnice specifice, cum ar fi, de exemplu, abordarea de tip „domeniu public” sau abordarea de tip „inovație deschisă”;
- Oferirea unor stimulente corespunzătoare, astfel încât să se asigure că personalul relevant are un rol activ în implementarea politicii în domeniul PI. Asemenea stimulente nu trebuie să fie numai de natură financiară, ci și să ofere posibilitatea avansării în carieră, prin luarea în considerare, în procedurile de evaluare, a aspectelor legate de proprietatea intelectuală și de transferul de cunoștințe, alături de criteriile academice;
- Luarea în considerare a posibilității de creare de către organizațiile publice de cercetare a unor portofolii coerente în domeniul PI, de exemplu în domenii tehnologice specifice, și, după caz, stabilirea de comunități de brevete/PI care să includă proprietate intelectuală aparținând altor organizații de cercetare. Exploatarea PI ar fi astfel ușurată, având în vedere atingerea masei critice în aceste condiții și costurile de tranzacționare reduse pentru terți;
- Sensibilizarea studenților și a personalului de cercetare cu privire la proprietatea intelectuală și transferul de cunoștințe (TC), precum și dezvoltarea competențelor de bază în aceste domenii prin acțiuni de formare, și asigurarea competenței și a formării corespunzătoare a personalului care gestionează PI/TC;
- Dezvoltarea și diseminarea unei politici de publicare/diseminare care să

promoveze difuzarea largă a rezultatelor cercetării și dezvoltării (de exemplu, prin publicații cu acces liber), cu acceptarea, în același timp, a unei anumite întârzieri, în cazurile în care se are în vedere protejarea proprietății intelectuale, deși această întârziere ar trebui menținută la nivelul minim.

Principiile politicii de transfer de cunoștințe (desemnate în continuare prin acronimul „TC”) completează principiile politicii de proprietate intelectuală și tratează în mod mai detaliat transferul și exploatarea efective ale proprietății intelectuale, indiferente dacă este sau nu protejată de drepturi de proprietate intelectuală. acestea sunt următoarele:

- În vederea promovării utilizării rezultatelor cercetării finanțate de la bugetul public și a maximizării impactului lor socio-economic, luarea în considerare a tuturor tipurilor de mecanisme de exploatare posibile (cum ar fi acordarea de licențe sau crearea de spin-off-uri) și a tuturor partenerilor posibili pentru această exploatare (cum ar fi spin-off-uri sau companii existente, alte organizații publice de cercetare, investitori sau servicii ori agenții de sprijin pentru inovare) și selectarea celor mai adecvați;
- O politică proactivă de PI/TC poate genera venituri suplimentare pentru organizațiile publice de cercetare, însă acest lucru nu trebuie considerat drept prim obiectiv;
- Garantarea faptului că organizațiile publice de cercetare dispun, pe lângă personalul cu pregătire tehnică, de servicii profesionale de transfer de cunoștințe sau au acces la astfel de servicii, cum ar fi servicii de consultanță juridică, financiară, comercială, precum și în ceea ce privește protecția și asigurarea respectării normelor privind aplicarea proprietății intelectuale;
- Dezvoltarea și diseminarea unei politici de acordare de licențe, în vederea armonizării practicilor în cadrul organizațiilor publice de cercetare și asigurarea imparțialității tranzacțiilor. Trebuie atent evaluate, în special, transferul drepturilor de proprietate intelectuală deținute de organizația publică de cercetare și acordarea de licențe exclusive, îndeosebi în ceea ce privește părțile terțe noneuropene. Licențele în scopuri de exploatare trebuie să implice compensații corespunzătoare, financiare sau de altă natură;
- Dezvoltarea și diseminarea unei politici privind crearea de spin-off-uri, care să permită personalului organizațiilor publice de cercetare să se angajeze, după caz, în crearea de astfel de întreprinderi – și să îl încurajeze în acest scop – și să stabilească relații clare pe termen lung între spin-off-uri și organizația publică;
- Stabilirea de principii clare cu privire la repartizarea rezultatelor financiare ale transferului de cunoștințe între organizația publică de cercetare, departament și inventatori;

- Monitorizarea protecției proprietății intelectuale și a activităților de transfer de cunoștințe și de rezultate conexe și diseminarea periodică a acestora. Rezultatele cercetării desfășurate de organizația publică de cercetare, orice expertiză și drepturi de proprietate intelectuală conexe trebuie să beneficieze de o mai mare vizibilitate pentru sectorul privat, în vederea promovării exploatării lor.

Principiile de cercetare colaborativă și pe bază de contract, care sunt aplicabile tuturor tipurilor de activități de cercetare, desfășurate sau finanțate în comun de către o organizație publică de cercetare și de sectorul privat, incluzând, în special, cercetare colaborativă (în care toate părțile îndeplinesc sarcini de cercetare) și cercetare pe bază de contract (în care activitatea de cercetare este subcontractată de către o societate privată unei organizații publice de cercetare). Acestea sunt următoarele:

- Normele care guvernează activitățile de cercetare colaborativă și pe bază de contract trebuie să fie compatibile cu misiunea fiecăreia dintre părți. Aceste norme trebuie să ia în considerare nivelul de finanțare privată și să fie în concordanță cu obiectivele activităților de cercetare, în special cele privind maximizarea impactului comercial și socioeconomic al cercetării, sprijinirea obiectivului organizației publice de cercetare de atragere de finanțări pentru cercetare din fonduri private, menținerea unei poziții în materie de proprietate intelectuală care să îi permită să continue cercetarea academică și colaborativă și evitarea obstacolelor în calea diseminării rezultatelor activităților de C&D;

- Aspectele legate de PI trebuie clarificate la nivel managerial și cât mai devreme posibil în cursul proiectului de cercetare, în mod ideal înainte de începerea acestuia. Aspectele legate de PI includ alocarea drepturilor de proprietate intelectuală generate în cadrul proiectului (denumite în continuare „informații generate” – *foreground*), identificarea proprietății intelectuale aflate în posesia părților înainte de începerea proiectului (denumite în continuare „informații prelabile” – *background*) și care sunt necesare pentru executarea proiectului sau în scopul exploatării, drepturile de acces la informațiile prelabile și la informațiile generate și modul de repartizare a veniturilor;

- Într-un proiect de cercetare colaborativă, proprietatea asupra informațiilor generate trebuie să revină părții care le-a produs, dar poate fi alocată diferitelor părți pe baza unui acord contractual încheiat în prealabil, care să reflecte în mod adecvat interesele, sarcinile și contribuțiile financiare sau de altă natură la proiect ale părților respective. În cazul cercetării pe bază de contract, informațiile generate de organizațiile publice de cercetare aparțin părții care reprezintă sectorul privat. Proprietatea asupra informațiilor prelabile nu trebuie să fie afectată de proiect;

➤ Drepturile de acces trebuie clarificate între părți cât mai devreme posibil în cursul proiectului de cercetare, în mod ideal înainte de începerea acestuia. În cazurile în care este necesar în scopul desfășurării proiectului de cercetare sau pentru exploatarea informațiilor generate ale unei părți, ar trebui să se acorde drepturi de acces la informațiile generate și la informațiile prelabile de care dispun celelalte părți, în condiții care să reflecte în mod adecvat interesele, sarcinile, contribuțiile financiare și de altă natură la proiect.

CAPITOLUL IV – Aspecte legate de proprietatea intelectuală la stadiul întocmirii propunerii de proiect Orizont 2020

„Exceleța” și „Impactul” sunt criteriile cheie în baza cărora proiectul, întocmit mai întâi sub formă de propunere, va fi evaluat de Comisia Europeană. Prin urmare, potențialii beneficiari ar trebui să demonstreze calitatea științifică și tehnologică ridicată a proiectului (adică să arate cum este inovator) și să evidențieze impactul anticipat, în special în ceea ce privește potențialul de exploatare comercială și industrială a rezultatelor proiectului.

În ceea ce privește dovedirea „exceleței”, o modalitate bună de a arăta caracterul inovator al proiectului este de a specifica în propunere stadiul actual al tehnicii din domeniul ce face obiectul specific al cercetării propuse, cu scopul de a explica în continuare modul în care rezultatele așteptate ale proiectului vor fi implementate în practică. Efectuarea de căutări bibliografice, inclusiv în literatura științifică și în bazele de date de brevete, sunt în general cele mai bune instrumente pentru a arăta stadiul actual al tehnicii.

Pentru a convinge evaluatorii de impactul proiectului (prin intermediul exploatării rezultatelor sale și al diseminării acestora) este esențial pentru beneficiar să se ia în considerare, în mod strategic, aspectele ce țin de proprietatea intelectuală și să se negocieze aceste aspecte cu partenerii, chiar și în acest stadiu incipient.

Cum vor fi accesibile rezultatele către un public (științific) mai larg? Care este potențialul de comercializare a rezultatelor proiectului? Ce modalități de exploatare par a fi mai adecvate și care sunt cele mai potrivite forme de protecție a proprietății industriale pentru rezultatele cercetării? Acestea sunt doar câteva dintre întrebările pe care trebuie să le abordeze beneficiarul în propunerea de proiect, prin furnizarea unui proiect de plan pentru diseminarea și exploatarea rezultatelor proiectului, inclusiv strategia din cadrul proiectului pentru gestionarea proprietății intelectuale.

Înainte de a începe să scrie propunerea de proiect, beneficiarul ar trebui să își aloce timp pentru parcurgerea cu atenție a tuturor documentelor oficiale, precum și pentru familiarizarea cu regulile specifice de proprietate intelectuală ce țin de apelul la care se depune propunerea de proiect. În general, setul de documente importante, în ceea ce privește prevederile de proprietate intelectuală, pe care ar trebui să fie le aibă în vedere beneficiarul includ:

- programul de lucru aplicabil;
- regulile de participare la Orizont 2020;
- modelul de acord de subvenționare aplicabil pentru apelul la care se depune

propunerea de proiect (disponibil în portalul pentru participanți), deoarece acesta poate include suplimentar specificații privind proprietatea intelectuală, în funcție de tipul de grant și/sau program.

De asemenea, beneficiarul trebuie să-și folosească experiența și cunoștințele proprii și să cunoască de la momentul inițierii propunerii de proiect dacă și în ce măsură va folosi experiența și cunoștințele celorlalți parteneri. Aceasta înseamnă că beneficiarul trebuie să identifice activele corporale și necorporale care ar putea fi necesare pentru implementarea proiectului și/sau pentru utilizarea rezultatelor așteptate. Prin urmare, beneficiarul trebuie să identifice cu ceea ce va veni în proiect (ex: studii științifice, metode, materiale), dar și potențialele drepturi de proprietate intelectuală atașate acestora (adică brevet, drepturi de autor etc.). În cazul în care, în cadrul proiectului se vor folosi activele corporale și necorporale care nu aparțin beneficiarului, acesta trebuie să verifice cine le deține, să solicite autorizație pentru a le folosi și să le folosească în cazul în care există drepturi ale terților, iar în funcție de tipul de proprietate intelectuală să ia în considerare înregistrarea acestora înainte de începerea proiectului.

Pregătirea și depunerea propunerilor de proiect necesită un schimb de informații și date între beneficiar și ceilalți parteneri, deoarece trebuie să se definească pachetele de lucru și să se descrie ideea de cercetare, ceea ce poate conduce la divulgarea de informații valoroase. Pentru a evita orice deturnare și utilizarea unor astfel de informații cea mai bună practică este aceea de a încheia un *Acord de nedivulgare (NDA)* sau să includeți obligativitatea confidențialității într-un *Memorandum of understanding*, care să cuprindă:

- identificarea informațiilor relevante;
- definirea utilizării informațiilor, precum și a restricțiilor;
- posibile sancțiuni.

Evaluarea stadiului actual al proiectului în ceea ce privește calitatea inovatoare, științifică și/sau tehnică a acestuia, este crucială pentru o evaluare pozitivă a propunerii de proiect. Analiza din partea beneficiarului trebuie să cuprindă:

- verificarea bazelor de date privind existența unor proiecte anterioare cu obiective similare ale cercetării propuse;
- examinarea literaturii științifice existente;
- căutarea în bazele de date de brevete, spre exemplu utilizarea bazei de date Espacenet (www.espacenet.com) a Oficiului European de Brevete.

Participanții la proiectele Orizont 2020 se angajează să disemineze rezultatele proiectelor cât mai curând posibil prin mijloace adecvate, iar beneficiarii se angajează să depună toate eforturile pentru a exploata rezultatele proiectului, fie direct, fie prin alte organizații. Prin urmare, beneficiarul și partenerii din proiect trebuie să prezinte în propunere, încă de la început, un proiect de strategie privind diseminarea și exploatarea rezultatelor proiectului. Acest proiect de strategie ar trebui să acopere următoarele aspecte:

- Ce fel de rezultate sunt așteptate?
- Cum vor fi organizate și gestionate contextul și rezultatele?
- Cum va fi tratată proprietatea comună?
- Cum vor fi protejate rezultatele?

➤ Cum vor fi puse la dispoziția publicului și diseminate rezultatele?

Odată ce propunerea a fost evaluată cu succes, toate aspectele invocate mai sus vor trebui să fie detaliate și convenite de către toți partenerii, în baza unui Acord de Parteneriat (Consortium Agreement).

Un ultim aspect legat de proprietatea intelectuală la stadiul întocmirii propunerilor de proiect privește acordarea unui nume și acronim corespunzător proiectului, care reprezintă o sarcină importantă în procesul de conceptualizare și de scriere a propunerilor de proiect. În acest context trebuie avut în vedere să nu fie utilizat un acronim care este identic sau similar cu o marcă înregistrată sau bunuri și/sau servicii similare. Acest lucru este extrem de important dacă se intenționează exploatarea comercială și comercializarea rezultatelor potențiale sub acronimul de proiect, deoarece o astfel de utilizare poate duce la acțiuni de încălcare a mărcii comerciale. Prin urmare, trebuie luată în considerare înregistrarea acronimului ca o marcă comercială, în cazul în care beneficiarul dorește să desfășoare o activitate comercială folosind acest acronim.

În ceea ce privește costurile ce apar în timpul implementării proiectului, legate de protejarea rezultatelor (ex: taxele plătite oficiului de brevete pentru drepturi de acces), acestea pot fi eligibile pentru rambursarea ca costuri ale altor bunuri și servicii. Prin urmare, beneficiarul poate include, deja, în bugetul proiectului, costurile legate de proprietatea intelectuală.

CAPITOLUL V – Aspecte legate de proprietatea intelectuală la momentul încheierii Acordului de Grant (Grant Agreement) și în perioada de implementare a proiectului

Înainte de a începe implementarea propriu-zisă a proiectului, beneficiarul și partenerii din proiect intră într-o etapă importantă de pregătire a grantului, care include semnarea celor două principale acorduri care stau la baza cadrului contractual al finanțării proiectelor UE: Acordul de Grant (Grant Agreement) și Acordul de Parteneriat (Consortium Agreement).

În timp ce Acordul de Grant (Grant Agreement) stabilește drepturile și obligațiile beneficiarilor în relația cu Comisia Europeană și este semnat la sfârșitul anului, în faza de pregătire a grantului, Acordul de Parteneriat (Consortium Agreement) stabilește baza legală pentru cota de drepturi, obligații și responsabilități legate de implementarea proiectului în rândul beneficiarilor înșiși și trebuie semnat înainte de Acordul de Grant (Grant Agreement).

Având în conținut definiția principiilor de management central și îndrumări pentru toți partenerii, Acordul de Parteneriat (Consortium Agreement) este un instrument de management puternic și o piatră de temelie esențială pentru execuția și exploatarea cu succes a proiectului. În Acordul de Parteneriat (Consortium Agreement) trebuie incluse acordurile de proprietate intelectuală relevante, care au fost deja luate în considerare în etapa propunerii de proiect.

Acordul de Parteneriat (Consortium Agreement) este pur și simplu un acord intern între partenerii de proiect, iar Comisia Europeană nu intervine în negocierea acestui acord și nici nu verifică conținutul. Cu toate acestea, toate cele convenite prin Acordul de Parteneriat (Consortium Agreement), inclusiv cele referitoare la proprietatea intelectuală trebuie să respecte dispozițiile generale prevăzute în Acordul de Grant (Grant Agreement).

Odată ce ambele acorduri mai susmenționate au fost semnate traiectoria (drumul) este stabilită pentru beneficiar și partenerii acestuia, pentru a se implementa efectiv proiectul.

Acordarea unei atenții adecvate a proprietății intelectuale în timpul implementării proiectului prezintă o importanță deosebită, întrucât gestionarea și proprietatea asupra rezultatelor proiectului reprezintă o bază pentru exploatarea în viitor a acestor rezultate, fiind un obiectiv cheie al oricărui proiect Orizont 2020.

Practic, în perioada de implementare propriu-zisă a proiectului trebuie să fie soluționate toate aspectele ce țin de proprietatea asupra rezultatelor cercetării, exploatarea și diseminarea rezultatelor cercetării, precum și acordarea dreptului de acces la informațiile preexistente și la rezultatele cercetării. În această privință, cu cât este mai clar formulată strategia din propunerea de proiect și consolidată în planul de exploatare și diseminare a rezultatelor proiectului, cu atât mai mult beneficiarul și partenerii săi vor beneficia de o experiență lină și de succes în implementarea și execuția proiectului.

Următoarele aspecte principale trebuie avute în vedere în această etapă:

1. Citiți din nou prevederile legate de proprietatea intelectuală cuprinse în Acordul de Grant (Grant Agreement)

Scopul general al etapei de pregătire a grantului este de a defini și a stabili detaliile tehnice și științifice ale proiectului și de a se conveni asupra acestora, în vederea semnării Acordului de Grant (Grant Agreement).

Orizont 2020 prevede 2 (două) modele generale de Acord de Grant (Grant Agreement), care se adresează fie situației în care există un singur beneficiar, fie situației în care există mai mulți beneficiari ai proiectului. În plus, mai există și Acorduri de Grant (Grant Agreements) specifice pentru scheme speciale de finanțare (de exemplu, pentru European Research Council (ERC) sau instrumentul pentru I.M.M. - uri). Prin urmare, trebuie să folosiți cu atenție modelul de Acord de Grant (Grant Agreement) aplicabil apelului particular al beneficiarului.

2. Precizați și conveniți cuprinzător și elaborat în cadrul Acordului de Parteneriat (Consortium Agreement) asupra aspectelor legate de proprietatea intelectuală

Având în vedere că acest document este un instrument care completează dispozițiile prezentate în Acord de Grant (Grant Agreement), prin definirea clară a problemelor de gestionare a proprietății intelectuale, Acordul de Parteneriat (Consortium Agreement) ar trebui, printre altele, să abordeze 3 (trei) domenii centrale de management:

- organizarea și gestionare internă a parteneriatului (Consortium);
- prevederile referitoare la proprietatea intelectuală;
- modul de soluționare a litigiilor interne.

Prin urmare, trebuie să vă asigurați că acest document răspunde nevoilor organizației dumneavoastră și este potrivit pentru o implementare eficientă a proiectului.

Acordul de Parteneriat (Consortium Agreement) poate avea diferite forme. Alegerea celei mai potrivite forme trebuie să fie atent realizată, în conformitate cu nevoile parteneriatului (Consortium). În acest scop este recomandabil să revizuiți diferite modele de acorduri de parteneriat și să solicitați consiliere profesională de la un jurist specializat în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală, dacă este cazul.

Dispozițiile relevante pentru managementul proprietății intelectuale, care trebuie luate în considerare și cuprinse în cadrul Acordului de Parteneriat (Consortium Agreement), ar trebui să acopere următoarele aspecte:

- Managementul cunoștințelor;
- Obligațiile de confidențialitate;
- Informațiile preexistente;
- Proprietatea și transferul dreptului de proprietate asupra rezultatelor;
- Protecția și exploatarea rezultatelor;
- Diseminare;
- Drepturi de acces;
- Soluționarea litigiilor.

3. Instalați un management eficient al cunoștințelor pentru proiectul dumneavoastră

Un management eficient al cunoștințelor, inclusiv managementul proprietății intelectuale ar trebui să fie o parte integrantă a structurii de management a proiectului. Prin urmare, trebuie definit cu atenție modul în care noile cunoștințe au fost generate, precum și gestionarea proprietății intelectuale aferente, în cadrul proiectului. În funcție de mărimea și natura proiectului, beneficiarul poate avea în vedere înființarea unui comitet de exploatare sau desemnarea unui manager de exploatare care va urmări, înregistra și gestiona orice noi probleme/aspecte legate de proprietatea intelectuală.

4. Acordați dreptul de acces la informațiile preexistente și la rezultatele cercetării

În proiectele Orizont 2020 sunteți obligat să definiți/evidențiați drepturile de proprietate intelectuală existente, know-how-ul, cunoștințele sau orice alte date suplimentare care sunt necesare pentru realizarea proiectului – așa numitele *informații preexistente*, pe care le veți aduce în cadrul proiectului. Mai mult, ar trebui să vă asigurați, împreună cu partenerii dumneavoastră, că există informațiile necesare pentru buna desfășurare a proiectului și că acestea sunt accesibile tuturor partenerilor din proiect.

Datorită faptului că proiectul dumneavoastră se bazează pe colaboarea cu mai mulți participanți, aspecte legate de drepturile de acces, adică licențele și drepturile utilizatorilor pentru rezultate și informațiile preexistente, sunt de cea mai mare importanță și ar trebui să fie în mod corespunzător reglementate prin Acordul de Parteneriat (Consortium Agreement). În general, cererile de accesare a unui alt participant la rezultatele cercetării și informațiile preexistente trebuie făcute în scris, cu mențiunea că formatul exact poate să fie definit în Acordul de Parteneriat (Consortium Agreement).

Trebuie reținut că, datorită definiției extinse a entității afiliate în programul cadru Orizont 2020, „companiile-mamă” au, de asemenea drepturi minime de acces la rezultate sau la informațiile preexistente, în aceleași condiții ale celorlalți afiliați, dacă este necesar un astfel de acces pentru a exploata rezultatele generate de participantul la care sunt afiliate și dacă nu se convine altfel în Acordul de Parteneriat (Consortium Agreement).

O caracteristică nouă a programului Orizont 2020 se referă la acordarea drepturilor de acces la rezultatele unui proiect, nu numai către Uniunea Europeană, ci și, în cazuri specifice,

către statele membre. Drepturile de acces pentru Uniunea Europeană, prin instituțiile și organismele sale, vor fi acordate fără redevențe, limitat însă pentru utilizarea necomercială și neconcurențială, deoarece scopul lor se referă doar la dezvoltarea, implementarea și monitorizarea politicilor și programelor Uniunii Europene. În cazul proiectelor din cadrul „Secure societies”, cu obiectiv specific – „inclusive, innovative and secure societies”, nu numai instituțiile și organismele Uniunii Europene, ci și autoritățile statelor membre beneficiază de drepturi de acces la rezultate.

5. Gestionarea proprietății intelectuale și transferul de proprietate asupra rezultatelor cercetării

În principiu, Acord de Grant (Grant Agreement) stipulează că rezultatele aparțin partenerului care le-a generat. Cu toate acestea, având în vedere caracterul colaborativ al proiectelor, este probabil că mai mulți parteneri sunt implicați în generarea rezultatelor proiectului. În acest caz poate apărea „proprietatea comună” a rezultatelor, pentru care se pot determina și conveni anumite dispoziții prin Acordul de Parteneriat (Consortium Agreement) sau într-un acord separat de coproprietate, care poate conține și reglementări referitoare la un potențial transfer de proprietate către unul dintre parteneri.

Cu excepția cazului în care se convine altfel în Acordul de Parteneriat (Consortium Agreement) sau în acordul de coproprietate, fiecare coproprietar poate acorda licențe neexclusive către terți pentru a exploata rezultatele deținute în comun (fără acordarea unui drept de sub-licențiere), dacă ceilalți coproprietari primesc:

- o notificare cu cel puțin 45 de zile în avans și,
- o despăgubire corectă și rezonabilă.

Prin urmare, întrucât gestionarea proprietății în comun este o chestiune complexă, se oferă flexibilitate și oportunitate de a stabili un regim de proprietate individualizată cu partenerii din proiect, în baza unui acord scris. Mai mult, există opțiunea de a transfera proprietatea asupra rezultatelor către unul dintre coproprietari sau chiar către terțe părți, sub condiția ca un astfel de transfer să fie în conformitate cu reglementarea generală stabilită prin Acordul de Grant (Grant Agreement) aplicabil.

6. Protejează rezultatele proiectului

Participanților li se cere să ia în considerare cu atenție și să asigure o adecvată protecție a rezultatelor care promet a fi de orice potențial comercial și/sau exploatare industrială. Planul de exploatare a rezultatelor proiectului trebuie să cuprindă reglementări cu privire la protecția rezultatelor proiectului, deși trebuie menționat că această protecție nu este întotdeauna obligatorie.

Decizia cu privire la cea mai potrivită formă de protecție a proprietății intelectuale depinde foarte mult de caracterul rezultatelor proiectului, precum și de exploatarea acestora și de strategia de proprietate intelectuală. Beneficiarii pot decide să nu protejeze anumite rezultate care sunt susceptibile de aplicare industrială sau comercială. În acest caz, aceștia sunt obligați să notifice Comisia Europeană timp de până la 4 ani de la terminarea proiectului și să aibă grijă să nu efectueze nicio activitate de diseminare înainte de această notificare. Alternativ beneficiarii pot transfera și dreptul de a proteja și exploata un rezultat specific altui partener de consorțiu.

7. Începeți diseminarea rezultatelor ținând cont de obligațiile de confidențialitate

Vi se cere să diseminați rezultatele proiectului cât mai curând posibil și prin mijloace adecvate. Cu toate acestea, rețineți că trebuie să protejați orice rezultate care sunt capabile de exploatare comercială sau industrială, înainte de orice activitate de diseminare și că trebuie să vă consultați cu partenerii din proiect – mai ales în cazul proprietății comune a rezultatelor, înainte de orice dezvăluire a rezultatelor proiectului.

Având în vedere importanța acestei chestiuni, trebuie stabilite condiții pentru astfel de măsuri de diseminare în Acordul de Parteneriat (Consortium Agreement). Acesta ar trebui să conțină inclusiv procedurile privind procedura de notificare a partenerilor înainte de orice publicare planificată sau accesul liber privind publicarea.

O altă problemă importantă legată de diseminare este reglementarea obligațiilor de confidențialitate. În acest sens, trebuie determinat ce informații vor fi considerate confidențiale în cadrul proiectului, cui și în ce condiții pot fi transferate sau dezvăluite informații confidențiale și cât timp vor fi respectate obligațiile de confidențialitate.

8. Revizuirea și actualizarea constantă a planului de diseminare și exploatare a rezultatelor

În cadrul propunerii de proiect vi s-a cerut deja să furnizați un proiect de plan pentru diseminarea și exploatarea rezultatelor proiectului. Acest plan este un instrument foarte valoros și eficient pentru monitorizarea, gestionarea și documentarea oricăror activități de diseminare și exploatare pe parcursul derulării proiectului și, prin urmare, acesta trebuie actualizat și revizuit în mod continuu, mai ales că vă va ajuta foarte mult atât în raportarea periodică, cât și la raportarea finală.

9. Fii pregătit să gestionezi conflictele și disputele interne din cadrul consorțiului

Riscul de conflicte potențiale legate de proprietatea intelectuală poate fi cel mai bine minimizat prin discuții transparente în care să se prezinte interesele tuturor partenerilor din proiect, discuții care să aibă loc la începutul proiectului, iar rezultatul acestora să fie cuprins în Acordul de Parteneriat (Consortium Agreement).

În timp ce Acordul de Grant (Grant Agreement) stabilește regulile de gestionare a eventualelor litigii între Uniunea Europeană și beneficiari (legislația și jurisdicția belgiană fiind aplicabilă în acest caz), Acordul de Parteneriat (Consortium Agreement) este cel mai adecvat instrument pentru a defini legislația aplicabilă în cazul litigiilor dintre membrii consorțiului. În afară de acordul asupra instituțiilor de jurisdicție și legea aplicabilă litigiilor dintre membrii consorțiului, este recomandabil să se ia în considerare opțiunile pentru procedurile alternative de soluționare a litigiilor.

CAPITOLUL VI – Aspecte legate de proprietatea intelectuală la momentul încheierii proiectului

Chiar dacă problemele de proprietate intelectuală legate de gestionarea rezultatelor proiectului dumneavoastră apar deja în timpul implementării proiectului și ar trebui luate în considerare de la începutul planificării acestuia, este specific multora dintre proiecte ca întreaga gamă de rezultate așteptate să fie disponibilă în perioada finală a acestuia.

Prin urmare, întrebări privind diseminarea și exploatarea ulterioară a rezultatelor

proiectului devin importante în acest stadiu. Acum este momentul să se profite de beneficiile rezultatelor, folosindu-le în cercetări ulterioare sau în activități comerciale. Și tot acum trebuie să prezentați raportul final Comisiei Europene și să prezentați rezultatele proiectului, precum și măsurile luate pentru exploatarea acestor rezultate.

Mai mult, beneficiarii trebuie să fie conștienți de faptul că anumite obligații rezultate din gestionarea proiectelor finanțate de UE – mai ales, în ceea ce privește prevederile referitoare la drepturile de proprietate intelectuală – rămân în vigoare, dincolo de durata oficială a proiectului.

Ce trebuie avut în vedere în această etapă?

1. Exploatați rezultatele proiectului și valorificați drepturile de proprietate intelectuală

Exploatarea corectă a rezultatelor proiectului dumneavoastră vă va permite realizarea de profituri din marketing și din comercializarea activelor intelectuale dobândite în timpul proiectului.

După cum s-a menționat în mod repetat în acest ghid, măsurile de exploatare a rezultatelor sunt vitale în Orizont 2020 și în niciun caz nu trebuie avute în vedere doar la sfârșitul proiectului. Implementarea cu succes a măsurilor de exploatare a rezultatelor trebuie să fie bazată pe o strategie structurată și vizată chiar de la începutul proiectului, strategie care este ajustată în continuare în perioada de executare a proiectului. Cu toate acestea, datorită faptului că în multe cazuri majoritatea dintre rezultatele așteptate sunt disponibile spre sfârșitul proiectului, iar obligațiile de exploatare rămân în vigoare până la 4 (patru) ani după terminarea proiectului, faza de încheiere a proiectului este deosebit de importantă pentru implementarea efectivă a măsurilor de exploatare.

Măsurile de exploatare pot fi:

- utilizarea rezultatelor cercetării în activități de cercetare viitoare în cadrul organizației beneficiare și/sau într-un nou proiect de cercetare colaborativă;
- crearea de activități standardizate continue sau contribuția la asemenea activități preexistente;
- dezvoltarea și/sau crearea de noi servicii sau produse.

Exploatarea comercială poate fi implementată prin:

- licențiere;
- cesiune;
- asociere în comun;
- spin off;
- franciză.

Chiar dacă exploatarea comercială poate fi în primul rând relevantă pentru companii (IMM-uri/ industriale), care culeg din perspectivă comercială beneficiile rezultatelor cercetării, devine foarte importantă și activitatea organizațiilor publice de cercetare, care pot oferi resurse pentru companii, prin rezultatele proiectelor în care sunt implicate. Însă, pentru ambele categorii, înainte de a lua orice măsuri concrete de exploatare a rezultatelor proiectului, ar trebui ca beneficiarii să se asigure întotdeauna că nu sunt încălcate principiile sau dispozițiile prevăzute în reglementările aplicabile (prevederile programului Orizont 2020,

al Acordului de Grant sau ale Acordului de Parteneriat).

2. Diseminați rezultatele proiectului

Odată cu sfârșitul proiectului și activitățile de cercetare se finalizează, iar la acest moment este foarte probabil ca activitățile de diseminare să câștige impuls suplimentar. Pentru a crea vizibilitate pentru realizările beneficiarului și pentru a asigura răspândirea cunoștințelor și accesul la un public mai larg, se pot utiliza o mare varietate de canale de diseminare diferite:

- Publicații științifice și non științifice
- Conferințe
- Evenimente și târguri de afaceri
- Site-uri web ale proiectului
- Materiale de comunicare (cum ar fi afișe, pliante)
- Social Media
- Open Access.

3. Întocmiți un raport concludent privind diseminarea și exploatarea rezultatelor proiectului

Un raport concludent asupra activităților beneficiarului referitoare la diseminarea și exploatarea rezultatelor proiectului pe întreaga durată a acestuia trebuie prezentat la sfârșitul proiectului. Acest raport este construit pe baza planului care a fost întocmit în etapa propunerii de proiect și care a fost în continuare elaborat și actualizat continuu în perioada de implementare. Raportul ar trebui să poată furniza Comisiei Europene o prezentare detaliată a diferitelor măsuri pe care beneficiarul/consorțiul le-a luat deja și/sau le va lua în viitor pentru a exploata rezultatele proiectului.

4. Conștientizați obligațiile din perioada de sustenabilitate referitoare la drepturile de proprietate intelectuală

Deși a fost încheiat cu succes proiectul, trebuie să fiți conștienți de faptul că obligațiile referitoare la gestionarea drepturilor de proprietate intelectuală, precum și anumite prevederi din acorduri (de grant și de parteneriat) rămân în vigoare și după finalizarea acestuia.

Prin urmare, gestionarea adecvată a drepturilor de proprietate intelectuală și exploatarea rezultatelor nu trebuie să înceteze la terminarea perioadei de implementare efectivă a proiectului. Dimpotrivă, măsurile care trebuie să fie luate pentru a asigura exploatarea rezultatelor trebuie să dureze pe o perioadă de până la 4 (patru) ani de la terminarea proiectului. Astfel, potrivit cerinței generale aplicabilă beneficiarilor de a se

angaja activ în utilizarea rezultatelor lor dincolo de durata efectivă a proiectului, anumite drepturi și obligații legate de proprietatea intelectuală rămân în vigoare, cum ar fi:

- Obligațiile de confidențialitate
- Prevederile referitoare la transferul rezultatelor
- Obligațiile de a proteja rezultatele susceptibile de exploatare comercială
- Notificarea către Comisia Europeană atunci când beneficiarul decide să oprească protecția sau nu optează pentru prelungirea protecției
- Dreptul participanților de a solicita drepturi de acces.

CAP. VII – Prevederi finale

Lucrarea a beneficiat de suport financiar prin proiectul cu titlul: “Centru Suport pentru IEM proiecte de cercetare – inovare competitive în Orizont 2020”, ID 107540. Proiectul este cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională prin Programul Operațional Competitivitate 2014 – 2020.

"Proiect cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională prin Programul Operațional Competitivitate 2014 - 2020"

Editorul materialului: Institutul de Economie Mondială

Data publicării: Septembrie 2021

„Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României”

